

gelijk duidelijk blijkt uit de gewichtige conclusiën, waartoe het leidt.

Waarvan wel de eerste is, dat met straffen niet gewacht moet worden, totdat eene daad is gepleegd, zoo de gevaarlijkheid ook op andere wijze blijken kon.

Hierop wijzen SONTAG ³⁰⁷), STENGLEIN ³⁰⁸), SCHMIDT ³⁰⁹), VON BAR ³¹⁰), MERKEL ³¹¹), BIRKMEIJER, van welken laatste de bekende uitdrukking is, dat eigenlijk in de plaats van alle strafwetten deze bepaling moest komen: „Jeder gemeingefährliche Mensch ist im Interesse der Gesamtheit unschädlich zu machen.” ³¹²)

VON LISZT heeft vroeger getracht deze consequentie van zich af te schudden met de vergelijking, dat men niet gezonden geneest, maar zieken ³¹³). Dit houdt echter geen steek. Terecht zeide VON BURI, dat iemand van wien het plegen van een misdrijf te vreezen is, niet tot de gezonden behoort, en er evenveel reden is om hem te straffen als wie eene strafbare daad gepleegd heeft, voorzoover dit straffen geschiedt uit vrees voor herhaling ³¹⁴). VON LISZT heeft dan ook later een ander antwoord gegeven. Het strafrecht is, zoo zeide hij toen ³¹⁵), de „rechtlich begrenzte Strafgewalt des Staates.” De „Strafgewalt” nu is alzoo begrensd in het belang der individueele vrijheid. Het strafrecht toch is de *magna charta* voor den misdadiger, dat hem waarborgt slechts op wettelijke voorwaarde en binnen wettelijke grens gestraft te worden. Op gelijke wijze in zijn *Lehrbuch* ³¹⁶), waar hij zegt, dat de vrijheid van den enkele niet zonder eenige beperking aan het algemeen belang mag worden prijs gegeven. In den rechtsstaat kan iemand slechts gestraft worden, als hij zijne vijandige gezindheid door eene bepaalde, wettelijk nauwkeurig omschreven, daad heeft getoond. Men mag niet in de plaats van de individueele schuld stellen het maatschappelijk gevaar.

Om met het laatste te beginnen, — acht ik de daar gemaakte tegenstelling onjuist. In het maatschappelijk gevaarlijk zijn ligt toch ook bij VON LISZT de grond van de straf; van wat hij, met den op zijn standpunt vreemden term, noemt de individueele schuld.

De kwestie komt hierop neer, dat VON LISZT in de wet bepaald wil zien hoe van die gevaarlijkheid blijken moet; dat hij den rechter aan bepaalde uitingsvormen van het kwaad binden